

Psikanaliz ve Din: Freud ve Jung - Erich Fromm

17/04/2009 04:51 by cafrande.org

Freud, psikanaliz ve din sorununu, parlak yap?tlar?ndan biri olan ?Die Zukunft Einer Illusion? da inceler. Mitoslar?n ve dinsel ideallerin insan Ä¼zerinde derin etkileri oldu?unu ilk farkedendenlerden biri olan Jung ise, ayn? konuyu Yale Universitesi?nde verdi?i Terry Vakf? Konferanslar?nda i?lemi?tir. ?imdi ben, bu iki psikanalizcinin tav?rlar? konusunda k?sa bir Äŷzet yapmak istiyorum. Ä–nce bu davran???m?n Ä¼Äŷ nedenini aÄŷ?kl?yay?m:

1- Sorunun tart???lmas?n?n gÄ¼nÄ¼mÄ¼zde hangi a?amada oldu?unu ve benim ÄŷÄŷzÄ¼mlerimin Äŷ?k?? noktas?n? gÄŷstermek, 2- Freud ve Jung?un baz? temel yakla??mlar?n?n aÄŷ?klamalar?n? yapmak ve ÄŷnÄ¼mÄ¼zdeki bÄŷlÄ¼mÄ¼n ana hatlar?n? ortaya koyabilmek, 3- Äŷok yayg?nl?k kazanm?? olan bir yanl?? inanc?, Freud?un dine kar??, Jung?un ise din yanl?s? oldu?u inanc?n? dÄ¼zeltmek.

BÄŷylelikle, bu denli geni? kapsaml? konulardaki a??r? basitle?tirmelerin yanl??l???n? ve psikanaliz ile dinin Äŷift anlaml?klar?n? incelemek imkan?n? da bulabiliriz. Freud?un ?Die Zukunft einer Illusion? da din konusunda ortaya koydu?u tav?r nedir ?

Freud?a gÄŷre din, insan?n kendi d???ndaki do?a gÄ¼Äŷlerine ve kendi iÄŷindeki gÄ¼Äŷlere (iÄŷgÄ¼dÄ¼lere) kar?? Äŷaresizli?inden kaynaklanm??t?r. Ve insanl???n geli?me sÄ¼recinin ilk dÄŷnemlerinin bir Ä¼rÄ¼nÄ¼dÄ¼r. Bu dÄŷnemlerde ak?llar?n? iÄŷ ve d?? gÄ¼Äŷlere kar?? kendilerini koruyacak bir biÄŷimde kullanmay? beceremeyen insanlar, bunlar? baz? kar?? gÄ¼Äŷlerle dengelemeye Äŷal???lard?r. Yani ak?l arac?l??? ile kavranamayan gÄ¼Äŷlere egemen olmay? sa?layacak ya da onlar? bast?rmaya yarayacak bir tak?m duygusal yÄŷntemler ve mekanizmalar geli?tirmi?leridir. Freud bunun kayna??n?n Äŷocukluk dÄŷnemi izlenimleri oldu?unu Äŷne sÄ¼rer. Tehlikeli, kontrol edilemeyen ve anla??lmas? mÄ¼mkÄ¼n olmayan gÄ¼Äŷler kar??s?nda insan, an?lar?nda bir geriye kaÄŷ?? yapar ve Äŷocukluktaki, babas?nca korunma duygusuna s???n?r. Baba Äŷocu?un gÄŷzÄ¼nde bilgeli?in dÄ¼?Ä¼ncenin ve gÄ¼cÄ¼n simgesidir. Sevgisini ve korumas?n? sa?layabilmek iÄŷin de, emir ve yasaklar?na itaat gereklidir. Bu biÄŷimiyle din Freud?a gÄŷre bir Äŷocukluk deneyinin yinelenmesidir. ?nsan kendini tehdit eden tehlikelere Äŷocuklu?unda yapt??? gibi ayn? yÄŷntemle kar?? koyar. Kendi gÄ¼vensizli?ini yenebilmek iÄŷin, kendini ?a??rtan ve korkutan ama ayn? zamanda da koruyan babas?na teslim olur. Freud dini, Äŷocuklardaki takip edilme fobisine benzeyen nevrozlarla kar??la?t?rmaktad?r. Ona gÄŷre din, Äŷocukluk nevrozlar?na benzer nedenlerden do?an kollektif bir nevrozdur. Freud?un dinin psikolojik kÄŷkenlerini incelemesi, insanlar?n bir Tanr???n varl??? dÄ¼?Ä¼ncesine nas?l ula?t?klar?n? gÄŷstermek iÄŷindir. Bu sonucun ortaya koyulmas?, yani baz? psikolojik kÄŷklere inilmesi ile i? bitmez. Freud dinsel dÄ¼?Ä¼ncelerin baz? illÄ¼zyonlara dayand???n? ve bÄŷylelikle de bunlar?n gerÄŷek d??? olduklar?n? kan?tlad??? iddias?ndad?r. (Freud kendi ara?t?rmalar?n?n sonucunda gÄŷrmÄ¼tÄ¼r ki, bir fikrin bir arzuya kar??l?k olmas? ve onu tatmine yaramas?, bu fikrin yanl?? oldu?unu kan?tlamaz. Psikiyatristlerin gÄ¼nÄ¼mÄ¼zde hep ayn? hataya dÄ¼?meleri, Freud?un bu dÄ¼?Ä¼ncesini Äŷzellikle belirtmeme yolaÄŷt?. BirÄŷok gerÄŷek ve bir o kadar da yanl?? fikrin varolmas? do?ald?r. Bu fikirlere insanlar, onlar?n do?ru olmas?n? arzulad?klar? iÄŷin sar?lm??lard?r. Ama unutmamak gerekir ki, birÄŷok bÄ¼yÄ¼k bulu?a yol aÄŷan da, yine bir tak?m fikirlerdir. Kimi insanlar tÄ¼m gÄ¼Äŷleriyle bunlar?n do?rulu?una inan?p, bunu ortaya Äŷ?kartmaya Äŷal???rken, bir sÄ¼rÄ¼ yeni gerÄŷe?e ula?m??lard?r. BÄŷyle bÄ¼yÄ¼k bir ilginin varl??? olay?, d???tan izleyene garip ve hastal?kl? bile gelse, bu hiÄŷ bir zaman herhangi bir yarg?n?n ve de yorumun yanl??l???n?n kan?t? olamaz. GeÄŷerlili?in ÄŷlÄ¼tÄ¼, ki?iyi o ilgiye iten (motive eden) nedenlerin psikolojik analizi ile belirlenemez. Burada Äŷnemli olan, getirilen kan?tlar?n mant?kl? bir dÄ¼?Ä¼ncenin temel kavramlar?yla Äŷeli?ip Äŷeli?medi?idir.) Freud daha sonra dinin illÄ¼zyoncu (hayale dayanan) karakterini gÄŷsterme Äŷabas?n? da a?arak, dini bir tehlike olarak aÄŷ?klamaya yÄŷnelir. Freud iÄŷin din bir tehlikedir, ÄŷÄ¼nkÄ¼, tarih boyunca kendine ba?lad??? bir tak?m olumsuz kurumlar?ntoplum iÄŷinde yerle?mesini sa?lam??t?r. Sonra insanlara bir hayale inanmay? Äŷ?retir. Daha da Äŷnemlisi, ele?tirici dÄ¼?Ä¼ncenin engellenmesine, bÄŷylelikle de zekan?n kÄŷreltilmesine yol aÄŷar. Bu ele?tiriler ayd?nlanma Äŷa???n?n tÄ¼m dÄ¼?Ä¼nÄ¼rince de kiliseye kar?? yÄŷneltilmi?ti. Ama Freud?un dÄ¼?Ä¼nce sistemi iÄŷinde bu ele?tiri, onsekizinci yÄ¼zy?l filozoflar?n?nkinden Äŷok farkl? bir biÄŷim kazanm??t?r. Freud?un analitik Äŷal???mas?nda ortaya koymak istedi?i, ele?tirici dÄ¼?Ä¼ncenin yasaklanmas?n?n beliri bir noktada di?er alanlardaki ele?tirel yeteneklerin de zay?flamas?na yol aÄŷt???d?r. BÄŷylelikle bu yasaklanma?n, akl?n gÄ¼cÄ¼nÄ¼ engelleyece?ini de ileri sÄ¼rer.

Freud'un dine kar?? yÄŸnelitti?i Ä¼ÄŸÄ¼ncÄ¼ ele?tiri, ahlak? ÄŸok ?Ä¼pheli bir temele oturtmas?d?r. E?er ahlaki kurallar?n geÄŸerlili?i , bunlar?n Tanr??n?n buyruklar? olu?una ba?l?ysa, ahlak?n gelecekteki varl??? ya da yoklu?u Tanr??ya olan inanca ba?l? olarak de?i?eceptir. Ve Freud dinin bir y?k?m, bir ÄŸÄŸkÄ¼ntÄ¼, gerileme iÄŸinde oldu?unu gÄŸrÄ¼yordu. E?er din ile ahlak?n birbirlerine olan ba?l?l??? kopar?lmazsa, gelecekte insanlar?n tÄ¼m de?er yarg?lar? tehlikeye dÄ¼?ecepti. Freud'un dinin tehlikeye dÄ¼?Ä¼rece?inden korktu?u idealleri ve de?er yarg?lar? da bÄŸylelikle gÄ¼n ?????na ÄŸ?km?? oluyordu. Ak?l, insanl???n ac?lar?n?n azalt?lmas? ve geleneksel ahlak. Freud'un ele?tirilerine kat?lmayabiliriz. Ä±Ä¼nkÄ¼ o, inand??? idealin ne oldu?unu apaÄŸ?k sÄŸylemi?tir. ?nsan sevgisi, gerÄŸek ÄŸzgÄ¼rlÄ¼k. Ä–nemli olan Freud'un bu temel inaÄŸlar?n? kavramak ve bunlara kat?lmakt?. Ä–zgÄ¼rlÄ¼k ve ak?l, freud?a gÄŸre, de?i?meli olarak birbirleriyle ba??ml?d?rlar. ?nsan babasal bir Tanr? illÄ¼zyonundan vaz geÄŸti?i anda, evrendeki yaln?zl???n?n ve anlams?zl???n?n bilincine var?r. Babaeveni terketmi? bir ÄŸocuk gibi, mahzun ve ?a?k?n kal?verir ÄŸyle orta yerde. ??te bu hastal?kl? ve basit fikrin a??lmas?, insanc?l evrimin en ÄŸnemli amac?d?r. ?nsan kendini, ac? da olsa gerÄŸe?i tam olarak gÄŸrebilecek ve kabul edecek biÄŸimde geli?tirmek zorundad?r. Kendi gÄ¼cÄ¼nden ba?ka gÄ¼venecek hiÄŸbir ?eyi olmad???na inan?rsa, o gÄ¼ÄŸlerini do?ru ve yerinde kullanmay? ÄŸ?renecektir.

Kendini tehdit eden ve koruyan bir otoritenin bilinÄŸalt? bask?s?ndan kurtarabilen ÄŸzgÄ¼r insan, akl?n?n gÄ¼cÄ¼nÄ¼ kullan?p, dÄ¼nyay? ve onun Ä¼zerindeki kendi yerini, gÄŸrevini kavrayabilir. Kendi ba??m?za dÄ¼?Ä¼nmeye cesaret edebilmenin tek yolu, kendimizi yeti?kin olarak almak ve belirli bir otoriteden korkan, ona ba?l? bir ÄŸocuk gibi davranmaktan vazgeÄŸmektir. Bunun tersi de, ayn? ?ekilde do?rudur. Ancak kendi ba??m?za dÄ¼?Ä¼nebilmesini becerdi?imiz zaman, o otoritenin egemenli?inden kendimizi kurtarabiliriz. Freud'un ÄŸsaresizlik duygusunu, dinsel ya?ant?n?n kar??t? olarak belirtmesi ÄŸok anlaml?d?r. Ä±Ä¼nkÄ¼ bir ÄŸok teologlar ve bir ÄŸlÄŸÄ¼ye kadar Jung ba??ml?l?k ve gÄ¼ÄŸsÄ¼zlÄ¼k duygular?n?, dinsel olgunun ÄŸzÄ¼ olarak saymak e?ilimindedirler. Freud ise, dolayl? yoldan olmakla beraber, dinsel ya?ant?n?n temelini, ba??ms?zl?k duygusu ve insan?n kendi gÄ¼cÄ¼nÄ¼n bilincine varmas? olarak aÄŸ?klamaktad?r. Daha sonra bu temel ayr?m?n din psikolojisinde ne denli ÄŸnemli sorunlara yol aÄŸt???n? da gÄŸstermeye ÄŸsal??aca??m. ?imdi Jung?a dÄŸnecek olursak, onun hemen her noktada Freud?la ÄŸseli?ti?ini gÄŸrÄ¼rlÄ¼z. Jung, ÄŸ?k?? noktas?n?n genel ilkelerini aÄŸ?klamakla i?e giri?ir. Freud, William James Dewey ve Macmurray gibi mesle?i filozofluk olmasa da, olaya psikolojik ve felsefi aÄŸ?lardan yakla??rken, Jung kitab?n?n ba??nda ?u aÄŸ?klamay? yapar : ?Kendimi yaln?zca olgular?n gÄŸzlemi ile s?n?rlamak ve her tÄ¼rlÄ¼ metafizik ya da filozofik tutumdan kaÄŸ?nmak istiyorum. sonra da psikoloji ile dini, filozofik dÄ¼?Ä¼nce biÄŸimlerinden kaÄŸ?narak nas?l analiz edece?ini gÄŸsterir. Kendi bak?? aÄŸ?s?n? ?olguculuk? olarak niteler. Yani ilgilendi?i konular, olaylar, deneyler, ve ya?anm?? an?lar, k?saca olgulard?r. SÄŸzkonusu edilen olgunun gerÄŸekli?i ise bir olayd?r, bir yarg? de?il. Ä–rne?ini psikolojik ilmi bakirelik bozulmadan do?um yapma motifini ele ald???nda, yaln?zca bu olgunun varl??? ile ilgilenir. Bu dÄ¼?Ä¼ncenin do?ru ya da yanl?? olu?u, onun ara?t?rma alan?na girmez. bir dÄ¼?Ä¼nce var oldu?u anda psikolojik aÄŸ?dan do?rudur. E?er yaln?zca bir bireyin dÄ¼?Ä¼ncesi olma ÄŸzelli?indeyse psikolojik varl??? ÄŸzneldir. Bir dÄ¼?Ä¼ncenin nesnel olabilmesi iÄŸin, bÄ¼yÄ¼k insan gruplar?nca ortak olarak kabul edilmesi gerekir. Jung'un dini nas?l analiz etti?ini aÄŸ?klamadan ÄŸnce, yeri gelmi?ken metodolojik varsay?mlar?n? iyice bir ele?tirmekte yarar gÄŸrÄ¼yorum. Jung'un gerÄŸe?i yorumlama tekni?i tutars?zd?r. GerÄŸe?in bir yarg? olmay?p, bir olay oldu?unu ileri sÄ¼rlÄ¼yor. Yani, bir fil var oldu?u iÄŸin gerÄŸektir. Ama gerÄŸe?in her zaman ve zorunlu olarak bir yarg?ya dayanmas? gerekti?ini unuttu bu arada. GerÄŸek yaln?zca bizim duyu organlar?m?zla alg?lay?p belirli sÄŸzcÄ¼klerle adland?rd???m?z gÄŸrÄ¼ntÄ¼ ve belirtilerin bir tan?mlamas? de?ildir. Jung bir dÄ¼?Ä¼ncenin var oldu?u anda, psikolojik olarak do?ru oldu?u sonucuna var?yor. Fakat, bir dÄ¼?Ä¼ncenin varl??? , onun bir yan?lma ya da bir gerÄŸe?e kar??l?k olu?una ba?l? de?ildir. Yine bir dÄ¼?Ä¼ncenin varolmas?, onun hiÄŸbir zaman salt bu varolu?u ile do?ru olmas? sonucunu da do?urmaz. Bir psikiyatrist bile, bir dÄ¼?Ä¼ncenin do?rulu?u ile ilgilenmeden, yani onu salt bir olgu olarak al?p ÄŸsal??amaz. Ba?ka bir deyi?le, hastan?n yeniden ya?amaya ÄŸsal??t??? olaya olan ilgisini bilmeden, o dÄ¼?Ä¼ncenin ki?isel bir aldanma veya paranoyik bir yakla??m oldu?una karar verilemez. Jung'un varsay?mlar? yaln?zca psikiyatrik bak?? aÄŸ?s?ndan de?il, temsilcisi oldu?u rÄŸlativizm yÄŸnÄ¼nden de tutars?zd?r. Freud'dan farkl? olarak din yanl?s? gibi gÄŸzÄ¼kse de, temelde Jung, Yahudilik, Hristiyanl?k ve Budhizm'in ÄŸzÄ¼ne tam ters dÄ¼?mektedir. Ä±Ä¼nkÄ¼ bu dinler gerÄŸe?e ula?ma ÄŸbasas?n? insan?n en ÄŸnemli erdemi ve gÄŸrevi olarak gÄŸrmektedirler. Jung, ald??? tavr?n getirdi?i zorluklar?n fark?ndad?r ama bunlar? ÄŸÄŸzmek iÄŸin seÄŸti?i yÄŸntem tutarl? de?ildir. Ä–znellik ve nesnellik

kavramlar?n?n ne denli esnek ve de?i?ken olduklar? aÄŸ?kt?r. Buna ra?men Jung, bu iki varolu? biÄŸimini birbirinden ay?rmaya ÄŸal???r. Ona gÄŸre nesnel olan bir?ey, ÄŸznel olan bir di?erinden daha do?ru ve daha geÄŸerlidir. Nesnel ile ÄŸznel aras?ndaki ay?r?m?n temeli, bir dÄ¼?Ä¼ncenin yaln?zca bir ki?iye ait olmas? ya da bir toplulukÄŸa payla??imas? olgular?nda yatar. Peki bizler 2. DÄ¼nya Sava??nda milyonlarca ki?inin ortak oldu?u, kitlesel bir ÄŸ?lg?nl??a tan?k olmad?k m? ? Milyonlarca insan?n ak?l d??? ihtiraslar?n?n kÄŸlesi olarak aldat?c? ve sap?k dÄ¼?Ä¼ncelere kap?ld?klar?n?, bunlar?n pe?inden ko?tuklar?n? ya?amad?k m? ?

Onlar?n bu yanl?? dÄ¼?Ä¼nceleri bireylerin tek ba?lar?na yaratt?klar? saÄŸmal?klardan daha m? tutarl?yd?lar ? Bunlar? nesnel olarak aÄŸ?klaman?n ne anlam?, ne yarar? var ?K?saca bÄ¼yÄ¼k insan kitlelerince payla??imas?, bir dÄ¼?Ä¼ncenin do?rulu?unu kan?tlamaz. Jung?un nesnel ve ÄŸzneli birbirlerinden ay?rmakta kulland??? yÄŸntem, az ÄŸnce aÄŸ?klad???m, rÄŸlativizm konusundaki yakla??m?n aynas?d?r. Buradaki rÄŸlativizm bir dÄ¼?Ä¼ncenin toplumca kabul edilmesini, onun geÄŸerlili?i gerÄŸekli?i ve nesneli?i iÄŸin bir ÄŸlÄŸÄ¼ olarak alan sosyolojik bir rÄŸlativizmdir. Bu metodik varsay?mlar?n? ortaya koyduktan sonra Jung, din nedir, konusundaki temel gÄŸrÄ¼?lerini aÄŸ?klamaya giri?ir. Dinsel ya?ant?n?n do?as? nedir ? Bu konuda Jung, birÄŸok teologla ayn? dÄ¼?Ä¼nceyi payla??r. K?saca ?ÄŸyle ÄŸzetleyebiliriz bu yakla??m? : Dinsel ya?ant?n?n (dinin) kayna?? insanlar?n kendilerini, kendilerinden Ä¼sÄ¼tn olan baz? gÄ¼ÄŸlere tevekkÄ¼lle teslim etmeleridir. Jung dinin, Rudolf Otto?nun ?Numinosum? diye tan?mlad??? ve insanc?l bir iste?e ba?l? olmadan var olan dinamik bir varl???n ya da etkinin dikkatli ve titice izlenmesi oldu?unu ileri sÄ¼rer. Bu varl?k, insan? denetler ve yÄŸnetir. ?nsanl?k bu gÄ¼cÄ¼n (varl???n) yarat?c?s? de?il yaln?zca kuludur. Dinin bu tan?mlas?ndan, yani insan?n bir d?? gÄ¼ÄŸ taraf?ndan belirlenmesinden hareketle Jung, yeni aÄŸ?klamalara giri?ir. Ona gÄŸre bilinÄŸd???n?n dinsel bir do?as? vard?r. BilinÄŸd???, insan ruhunun bireysel ya?ant?s?n?n bir bÄŸlÄ¼mÄ¼ olarak aÄŸ?klanamaz. Bu daha ÄŸok bizden ba??ms?z bir gÄ¼cÄ¼n, varl???m?z Ä¼zerindeki etkileri ve yans?mas?d?r. ?nsan?n rÄ¼yas?nda kendi bilinÄŸd???ndan baz? sesler ve izlenimler alg?lad???n? ileri sÄ¼rmesi hiÄŸbir ?eyi kan?tlamaz. Sokaktan gelen sesleri de, kendi iÄŸ sesiymi? sanabilir insan. Yani bu yan?l?c?d?r ve gÄ¼venilemez. Tek bir durumda, bu seslerin gerekten kendi d??bilinÄŸlerinden gelen sesler olarak kabul edilmesi mÄ¼mkÄ¼ndÄ¼r. Bu da, bilinÄŸli ki?ili?in bir bÄ¼tÄ¼nÄ¼?Ä¼n bir parÄŸas? veya bÄ¼yÄ¼k bir daire iÄŸinde kÄ¼ÄŸÄ¼k bir daire olmas? halinde geÄŸerlilik kazan?r. KÄ¼ÄŸÄ¼k bir banka memurunun arkada??na ÄŸal???t??? bankay?

gÄŸsterip ?i?te benim bankam? demesi gibidir bu. Dinin ve bilinÄŸd???n?n bÄŸyle tan?mlanmas?n?n do?al bir sonucu olarak Jung, bilinÄŸd???n?n bizim Ä¼zerimizdeki etkilerinin ?temel dinsel olgular? olarak belirledi?ini savunur. Yani dinsel dogmalar ve rÄ¼yalar dinsel olgulard?r, ÄŸÄ¼nkÄ¼ bizim d???m?zdaki bir gÄ¼cÄ¼n bizi yÄŸneti?inin yans?mas?d?r. Jung?un mant??? gere?i, ruh hastal?klar?n? da dinsel olgular olarak aÄŸ?klad???n? ise eklemeye gerek yoktur. Freud ve Jung?un dine yakla??mlar?n? ve onun kayna??n? aÄŸ?klama ÄŸbabalar?n? k?saca inceledik. Acaba yayg?n olan ?u kan? ?Freud dine kar??, Jung dinden yanad?r? hala geÄŸerli mi ? Yapt???m?z inceleme ve kar??la?t?rma, bu basitle?tirici gÄŸrÄ¼?Ä¼n tamamen yanl?? bir a??r?l?k ta??d???n? san?r?m ortaya koymu?tur. Freud, insanc?l evrimin hedefinin ?u amaÄŸlara ula?mak oldu?una inan?r : Bilgi, (ak?l, gerÄŸeklik, mant?k) insan sevgisi, ac?lar?n azalt?lmas?, ÄŸzgÄ¼rlÄ¼k ve sorumluluk ta??yacak gÄ¼ce eri?mek. Bu idealler ise tÄ¼m bÄ¼yÄ¼k dinlerin aklaki temelini olu?turur. Bat? ve Do?u kÄ¼tÄ¼rleri, bu temeller Ä¼zerine kurulmu?tur. KonfÄ¼Ÿyus?Ä¼n, Lao-Tse?nin Budha?n?n, di?er peygamberlerin ve ?sa?n?nnÄŸretileri hep bu idealleri savunur. Bu dinler ve ÄŸretileri aras?nda (yer ve zamana, hitap edilen toplulu?a gÄŸre de?i?en) deyi? farkl?l?kar?n?n olmas? do?ald?r. Ä¼rne?in, Buddha a??rl??? ac?lar?n azalt?l?p yok edilmesine verirken, peygamberler adalet ve anlay???l? olmaya ÄŸnem vermi?ler, ?sa ise insan sevgisini ÄŸne alm???r. GÄŸrÄ¼nÄ¼rdeki farkl?l?klara ra?men tÄ¼m bu dinsel ÄŸnderlerin, insanl???n geli?mesindeki amaÄŸlar ve biÄŸimler konusunda tam bir uyu?um iÄŸinde olmalar? ilginÄŸtir. Freud, dinin bu ahlaki temellerini savunmakata ve bu amaÄŸlar?n gerÄŸekle?mesini ÄŸnleyici olduklar? sÄ¼rece, dinin do?a Ä¼stÄ¼ ve biÄŸimci yanlar?n?n ele?tirmektedir. Do?a Ä¼stÄ¼ gÄ¼ÄŸlere ve insan? a?an ?eylere tap?nmay?, insanl???n geli?imindeki a?amalardan biri olarak gÄŸren Freud, bunlar?n o ÄŸa?larda gerekli ve zorunlu oldu?unu, ama gere?inden fazla gÄ¼ndemde kald?klar?nda insanl???n ruhsal geli?imini engellemekten ÄŸteye gidemeyeceklerini savunmaktadır. Bu nedenle, Freud?un dine kar?? oldu?u yolundaki inanÄŸ, yan?l?c?d?r. BÄŸyle bir yarg?ya varmadan ÄŸnce, onun dinin dinin hangi yanlar?na kar?? olup ele?tirdi?ini, hangi yanlar?na ise taraftar oldu?unu ara?t?rmak gerekir. Jung iÄŸinse dinsel ya?ant?, ÄŸzel duygusal bir sÄ¼reÄŸtir ve insan?n kendisini bilemedi?i yÄ¼ksek bir gÄ¼ce teslim etmesi olarak belirir. Bu gÄ¼cÄ¼ ister Tanr?, ister bilinÄŸd??? diye niteleyelim, sonuÄŸ

de?i?mez. Yukar?daki tan?mlama, Hristiyanl?k iÄŕinde Luther ve Calvin?in Äŕretilerinin temeli olan belirli bir dinsel ya?ant? biÄŕimini tam karakterize ederken, Äŕte yandan dinsel deneyin bir ba?ka tipiyle Äŕseli?mektedir. GerÄŕe?e bu gÄŕreli yakla??m? ile Jung?un din anlay???, Buddhizm, Yahudilik ve ?sa Äŕretileriyle Äŕat??maktad?.r. Ad? geÄŕen dinlerde insan?n gÄŕrevi, gerÄŕe?i ara?t?rmakt?r ve bu kaÄŕn?lamaz olan bir zorunluktur. Pilatus?un gerÄŕek nedir, diye sormas? bile yukar?dakiler d???nda kalan tÄ¼m bÄ¼yÄ¼k dinlerde, dinsiz bir tav?r say?l?r. Yani bu aÄŕdan bak?nca, ara?t?rmak ve ileri gitmek Äŕabas?, gÄ¼nahla e? anlaml? olur. Freud?la Jung?un yakla??mlar?n? Äŕzetleyecek olursak, Freud dini ahlaki aÄŕdan ele?tirirken, as?l ÄŕzÄ¼nÄ¼ savunmakta ve bu de?erleri koruma endi?esi ile hareket etmektedir. Bu nedenle yakla??m?n? ku?kusuzca ?dindar? olarak niteleyebiliriz. Jung ise, dini k?s?tlay?c? bir biÄŕimde psikolojik bir olguya indirgeyip, bu yolla aÄŕklamaya Äŕal??rken, bir yandan da bilinÄŕd???na dinsel bir anlam kazand?rmak istemektedir. Psikanaliz ve Din: Freud ve Jung - Erich Fromm Toplam okunma (2046) BugÄ¼n(0) Son okunma tarihi (17 April 2009)

Source: [cafran kÄ¼ltÄ¼r sanat ve hayat](#)